

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?! Monitorizarea civică a ședinței plenare din săptămâna curentă

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?!

Sesiunea ordinară de toamnă 2022

- La ședința plenară din săptămâna curentă a fost înregistrată cea mai lungă dezbatere, de circa 4,5 ore. Aceasta a avut loc asupra moțiunii de cenzură înaintată activității Guvernului.

Astfel, în cele 6,45 ore, cu jumătate de oră de pauză, cât a durat ședința, au fost votate 11 proiecte, inclusiv 9 – proiecte de legi, 1 proiect de hotărâre și moțiunea de cenzură. Cele mai scurte dezbateri au fost la proiectele de lege cu nr. 176, nr. 227, nr. 341, nr. 344, nr. 346, care au durat între 1 și 5 minute.

Procesul de asigurare a transparenței decizionale a actelor adoptate de Parlament, în cadrul ședinței plenare din 22 septembrie curent, a fost afectat în cazul a 6 proiecte examinate, ceea ce constituie 54% din numărul total al acestora.

Astfel, în cazul a 3 proiecte nu a fost publicat raportului

comisiei permanente sesizate în fond. Totodată. în cazul unui proiect de lege nu a fost publicată sinteza amendamentelor și nici textul proiectului de lege înainte de votarea în a doua lectură. Pentru 4 proiecte, votate în prima lectură, nu au fost publicate actele aferente, precum analiza impactului de reglementare, avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, opinia reprezentanților autorităților publice locale, avizul Casei Naționale de Asigurări Sociale, expertiza anticorupție și avizele altor comisii permanente. Nu a fost respectat termenul pentru prezentarea recomandărilor părților interesate în cazul a două proiecte de legi, iar termenul dintre înregistrarea proiectului și votarea în prima lectură a fost mai mic de 10 zile lucrătoare. Pentru trei proiecte a fost restricționat dreptul deputaților, comisiilor permanente și fracțiunilor parlamentare de depunere a amendamentelor în termen de 10 zile de la data aprobării proiectului în primă lectură sau de cel mult 30 de zile după primirea proiectului.

Proiectul nr. 346 pentru modificarea reglementărilor privind unele prestații sociale a fost examinat și votat, în două lecturi, în cel mai scurt termen – 20 de zile calendaristice. Asta deși, Guvernul, care este autorul acestuia nu a solicitat examinarea proiectului în mod prioritar sau de urgență, iar pe pagina web a Legislativului, pot fi identificate mai mult de 150 de proiecte de acte normative înregistrate în sesiunile parlamentare anterioare, care au statut de examinare.

Pentru cel puțin 7 proiecte de acte normative majoritatea parlamentară și opoziția au votat, în mare parte, în spirit de consens. Proiectele se refereau la ratificarea unor acorduri internaționale, modificarea legislației în domeniile protecției sociale, a mediului, economiei și administrației publice.

La începutul ședinței și-au înregistrat prezența 87 de deputați. Potrivit rezultatelor votării, ulterior, la procedura de vot au luat parte între 60 și 88 de deputați.

Amintim că, în perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare Asociația Promo-LEX

GSM: 079454344; presa@promolex.md

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?! Monitorizarea civică a primei ședinței plenare din cadrul sesiunii ordinare de toamnă

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?!

Sesiune ordinară de toamnă

Prima ședință plenară din cadrul sesiunii ordinare de toamnă a Parlamentului a început cu aceleași încălcări care au fost monitorizate pe parcursul sesiunii ordinare de primăvară

Ședința plenară din 15 septembrie 2022

www.promolex.md

Prima ședință plenară din cadrul sesiunii ordinare de toamnă a Parlamentului a început cu aceleași încălcări care au fost monitorizate pe parcursul sesiunii ordinare de primăvară. Astfel, ordinea de zi a fost publicată doar în ajunul zilei ședinței plenare, transparența decizională a fost afectată, iar unii deputați nu au participat la procedura de vot. Asociația Promo-LEX va monitoriza activitatea de organizare și desfășurare a plenului Legislativului și în cadrul sesiunii ordinare de toamnă.

În ordinea de zi bisăptămânală a ședinței plenare, publicată la 14 septembrie curent, au fost incluse 18 proiecte, inclusiv de legi și hotărâri. Propuneri de completare a ordinii de zi nu au fost înaintate. Din proiectele incluse în ordinea de zi au fost examinate și votate 8: 5 proiecte de legi și 3 proiecte de hotărâre. Acestea au fost propuse de Guvern și majoritatea parlamentară și au vizat, în special, domeniul protecției sociale (2) și activitatea Parlamentului (3).

Transparența decizională a actelor examinate a fost afectată și de această dată, în cazul a 5 proiecte votate, ceea ce constituie 62.5% din toate proiectele examinate. Astfel, nu a

fost publicat raportului comisiei permanente sesizate în fond în cazul a 4 proiecte, iar în cazul unui proiect de lege, votat în prima lectură, nu a fost publicat avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

Ședința plenară a durat trei ore și jumătate. Cea mai lungă dezbateră a avut loc asupra proiectului de lege nr. 242 pentru modificarea unor acte normative – circa 50 de minute, iar cele mai scurte dezbateri au fost la proiectele de hotărâri nr. 349 – 351 cu privire la modificarea componenței Biroului permanent, a componenței comisiilor permanente și a unei comisii parlamentare speciale, care au durat între 1 și 6 minute.

La începutul ședinței și-au înregistrat prezența 81 de deputați. Potrivit rezultatelor votării, la procedura de vot au luat parte (prin exprimarea opțiunilor Pentru, Contra, Nu a votat) între 68 și 74 deputați. În cazul a cel puțin 5 proiecte de acte normative, din domeniul social și cel de activitate a Legislativului, majoritatea parlamentară și opoziția au votat, în mare parte, în spirit de consens. Parlamentarii din Frațiunea Partidului Politic ȘOR au boicotat prima ședință plenară din sesiunea de toamnă a anului 2022.

Amintim că, potrivit art. 37 din Regulamentul Parlamentului, Legislativul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an. Sesiunea de primăvară începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iulie. Sesiunea de toamnă începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

În perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare Asociația Promo-LEX

GSM: 079454344; presa@promolex.md

Echipa Promo-LEX a discutat cu reprezentanții Comisiei de la Veneția și OSCE/BIDDO despre proiectul noului Cod electoral

Propunerile Asociației Promo-LEX pentru Avizul comun al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) și Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și

Drepturile Omului (OSCE/BIDD0) la proiectul noului Cod electoral al Republicii Moldova au fost discutate, astăzi, de către directorul de program, Nicolae Panfil, și echipa de analiză cu reprezentanții Comisiei de la Veneția și OSCE/BIDD0, aflați în vizită în țara noastră.

Directorul de program Promo-LEX, Nicolae Panfil s-a arătat onorat de vizita experților și a apreciat interesul acestora pentru propunerile și recomandările formulate de Asociație asupra proiectului noului Cod electoral. În context, reprezentanții Promo-LEX au menționat despre suportul oferit autorităților în procesul de elaborare, consultare și modernizare a legislației electorale și conexe.

În continuare discuția s-a axat pe examinarea [PROPUNERILOR](#) formulate de Promo-LEX pentru informarea experților Comisiei de la Veneția și OSCE/BIDD0.

Amintim că, în urma solicitării Parlamentului către Comisia de la Veneția și OSCE/BIDD0 de a oferi un aviz comun asupra proiectului noului Cod electoral și Asociația Promo-LEX a formulat, la rândul său, o serie de propuneri către acestea.

Documentul de propuneri a fost elaborat de către Asociația Promo-LEX în cadrul proiectului „Advocacy pentru un nou Cod electoral în Moldova”, implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene și al Organizației Internaționale a Francofoniei, dar și a Programului “Democrație, Transparență, Responsabilitate”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare Promo-LEX

GSM:079454344, e-mail:presa@promolex.md

Conceptul

reformei

administrației publice prin municipalizare, prezentat public

Conceptul reformei administrației publice prin municipalizarea raioanelor a fost prezentat, astăzi, în cadrul unei conferințe de presă, de către Coaliția pentru Descentralizare, o inițiativă a CALM, IDIS „Viitorul” și a Asociației Promo-LEX.

Acesta presupune că statutul de municipiu îl vor putea primi toate orașele centre raionale, care vor deveni autorități publice locale (APL) de nivelul II. Toate unitățile administrativ-teritoriale de nivelul I – sate și orașe din fostul raion – devin parte componentă a municipiului. Acesta va fi condus de un primar general și de un consiliu municipal, aleși prin vot de toți locuitorii fostului raion. Competențele municipalității vor fi de gestionare a activității orașului de

reședință și de gestionare a domeniilor de interes municipal.

Autorul [CONCEPTULUI](#), expertul Viorel Pîrvan a menționat următoarele avantaje ale conceptului:

-modernizarea administrației publice locale de nivel II, optimizarea activității, descentralizarea, creșterea potențialului de dezvoltare;

– reducerea cheltuielilor administrative (prin dispariția consiliului raional, a președintelui și vicepreședinților de raion);

– creșterea veniturilor APL de nivel I prin transferarea fondurilor aflate acum în gestiunea raioanelor și a unor noi surse de venit (impozit pe venit, taxa pe resurse naturale);

– servicii publice mai aproape de cetățeni;

– punerea în practică a angajamentelor asumate la nivel național și european privind descentralizarea și autonomia locală;

– reformă rapidă a administrației și premise pentru următoarele reforme;

– diminuarea influenței politice și financiare asupra APL de nivel I;

– stabilirea competențelor clare și a finanțării APL, concentrarea APL asupra serviciilor și activităților de interes local pentru toate satele și orașele din componența municipiului.

Coaliția pentru Descentralizare consideră că reforma administrației publice trebuie și poate să fie făcută fără mari eforturi, la costuri minime și cu beneficii considerabile pentru cetățeni, autorități locale și centrale. Mai ales că reforma administrativ-teritorială este una dintre prioritățile centrale de pe agenda politică a Republicii Moldova.

Coaliția pentru Descentralizare

GSM: 068303129;

coalițiapentruledescentralizare@gmail.com

Asociația Promo-LEX va monitoriza alegerile locale noi din 16 octombrie 2022

Asociația Promo-LEX lansează astăzi, 9 septembrie 2022, Misiunea de Observare (MO) a alegerilor locale noi din 16 octombrie 2022. În satul Sălcuța din raionul Căușeni, în comuna Ialpujeni din raionul Cimișlia și comuna Braniște din raionul Rîșcani vor fi organizate alegeri locale noi pentru funcția de primar. Acestea sunt ultimele alegeri care pot fi organizate, conform legislației, până la alegerile locale

generale din anul 2023.

Observarea procesului electoral va cuprinde perioada electorală precum și ziua alegerilor, inclusiv turul doi de scrutin în localitățile în care va fi organizat. Misiunea va fi realizată de către echipa centrală, trei observatori pe termen lung (OTL) și câte un observator pe termen scurt (OTS) în fiecare secție de votare.

Tradițional, aceasta va monitoriza organizarea și desfășurarea alegerilor din perspectiva respectării principiilor democratice și a cadrului legislativ. Constatările se vor referi la activitatea organelor electorale și a altor instituții relevante, prestația concurenților electorali și a partidelor politice, inclusiv finanțarea campaniei electorale. În ziua alegerilor, vom urmări deschiderea și închiderea secțiilor de votare, procesul de vot, accesibilitatea sediilor, precum și numărarea buletinelor. Promo-LEX va efectua și numărarea în paralel a voturilor, iar constatările și recomandările Misiunii vor fi prezentate după ziua alegerilor, într-o analiză finală.

Pornind de la experiența monitorizării alegerilor locale generale din 2019 și a alegerilor locale noi din perioada anilor 2021 și 2022, Promo-LEX amintește despre unele aspecte legale problematice constatate anterior și care se pot repeta și în acest scrutin. În special, atragem atenția Legislativului asupra necesității asigurării unor condiții egale între partide și candidați independenți la etapa de colectare a semnăturilor prin impunerea obligativității ca toți pretendenții să colecteze semnături, nu doar cei independenți.

Necesitatea organizării alegerilor pentru funcția de primar al satului Sălcuța și al comunei Ialpujeni a survenit în urma decesului foștilor primari, iar pentru cel al comunei Braniște mandatul a încetat înainte de termen din cauza imposibilității de a-și exercita atribuțiile pe o perioadă mai mare de 4 luni

consecutive.

Promo-LEX este organizația neguvernamentală cu cea mai vastă experiență de monitorizare a alegerilor la nivel național. Începând cu anul 2009 Promo-LEX a monitorizat 23 de scrutine (locale, parlamentare și prezidențiale) cu implicarea a peste 16 mii de observatori naționali. Scopul Misiunilor de Observare este informarea publicului despre modul de organizare și desfășurare a scrutinelor, precum și sporirea încrederii cetățenilor în procesul electoral.

Misiunea de Observare a alegerilor locale noi este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”.

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare

GSM: 079454344

e-mail: presa@promolex.md

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?! Monitorizarea civică a ședinței plenare din 8 septembrie curent, organizată în cadrul sesiunii

extraordinare

Opoziția parlamentară a boicotat și cea de-a doua ședință plenară, din cadrul sesiunii extraordinare a Parlamentului. La începutul ședinței de astăzi și-au înregistrat prezența doar 53 de deputați ai Frațiunii „Partidul Acțiune și Solidaritate”. Asociația Promo-LEX a monitorizat activitatea plenului Parlamentului în cadrul întrunirii de încheiere a sesiunii extraordinare.

În ordinea de zi a ședinței plene, publicată la 6 septembrie curent, au fost incluse patru proiecte de lege, propuse de Guvern pentru a fi examinate în regim prioritar. Acestea au vizat, în special, rectificarea bugetară în lectură finală.

Proiectele au fost examinate și votate, în două lecturi, în termen de 15 zile calendaristice. Transparența decizională a actelor examinate a fost afectată și de această dată. Nu au fost publicate rapoartele, pentru lectura a II-a, a Comisiei permanente sesizate în fond, iar în cazul a trei proiecte nu au fost publicate alte acte aferente, precum sinteza recomandărilor, obiecțiilor și amendamentelor, textul proiectului de lege înainte de votarea în a doua lectură.

Ședința plenară a durat 32 de minute și este cea mai scurtă ședință monitorizată în cadrul Campaniei Promo-LEX **#101. Parlamentul lucrează pentru tine?!**. La procedura de vot au luat parte toți deputații înregistrați la ședință.

Amintim că, Parlamentul s-a convocat în sesiune extraordinară, în perioada 26 august – 8 septembrie 2022. Începând cu 15 septembrie 2022, Legislativul se va convoca în sesiunea ordinară de toamnă. Dispoziția de convocare a fost semnată de Președintele Parlamentului, Igor Grosu.

În perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului

Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare Asociația Promo-LEX

GSM: 079454344; presa@promolex.md

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?! Monitorizarea civică a ședinței plenare din 26 august curent, organizată în cadrul sesiunii extraordinare

Opoziția parlamentară a boicotat ședința plenară de astăzi, din cadrul sesiunii extraordinare a Parlamentului. La lucrările acesteia și-au înregistrat prezența doar 55 de deputați ai Frațiunii „Partidul Acțiune și Solidaritate”. Asociația Promo-LEX a monitorizat desfășurarea ședinței plenare din 26 august 2022, organizată în cadrul sesiunii extraordinare a Legislativului.

În ordinea de zi a ședinței plenary, publicată la 25 august curent, au fost incluse cinci proiecte de lege. Patru dintre acestea au fost propuse de Guvern pentru a fi examinate în regim prioritar. Proiectul nr.336, al cărui autor este deputatul PAS Dan Perciun a fost înregistrat, examinat și votat, în două lecturi, în termen de doar 4 zile calendaristice. În privința acestui proiect nu au fost identificate mențiuni privind caracterul prioritar sau de urgență. Proiectele au vizat, în special, rectificarea bugetară.

Parlamentul nu a respectat transparența decizională a actelor examinate nici în cadrul sesiunii extraordinare. Astfel, raportul comisiei permanente sesizate în fond nu a fost publicat în cazul a patru din cele cinci proiecte dezbătute. Totodată, au lipsit avizele Direcției generale juridice și a Centrului Național Anticorupție pentru toate cele cinci proiecte.

Ședința plenară a durat circa 2 ore și jumătate, iar la procedura de vot au luat parte (prin exprimarea opțiunilor Pentru, Contra, Nu a votat potrivit Rezultatelor votării) între 54 și 55 de deputați.

Amintim că, Parlamentul s-a convocat în sesiune extraordinară, în perioada 26 august – 8 septembrie 2022, conform Hotărârii Biroul permanent, la solicitarea Președintelui Parlamentului Igor Grosu, în conformitate cu Regulamentul Parlamentului.

În perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățină, comunicatoare Asociația Promo-LEX

GSM: 079454344; presa@promolex.md

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?! Monitorizarea civică a ultimei ședințe plenare a Legislativului din sesiunea de primăvară 2022

Ultima ședință plenară a sesiunii de primăvară 2022 a fost marcată de spiritul de consens al deputaților la procedura de votare a proiectelor examinate. Astfel, o treime din proiectele aprobate au fost susținute, în comun, de majoritatea parlamentară și opoziție. Constatările aparțin Asociației Promo-LEX în cadrul monitorizărilor săptămânale a lucrărilor plenului Legislativului..

La ultima ședință, care s-a desfășurat în zilele de 28 și 29 iulie curent, Parlamentul a examinat 43 de proiecte de legi și hotărâre. În cazul a 25 (58%) dintre acestea nu au fost respectate cerințele de transparență decizională. Pentru 6 proiecte Guvernul a solicitat examinarea lor în mod prioritar.

Transparența decizională a fost afectată prin nepublicarea raportului comisiei permanente sesizate în fond pentru 16 proiecte, iar într-un caz din acestea lipsea și coraportul

comisiei. În cazul a 17 proiecte nu au fost publicate alte acte aferente, inclusiv sinteza recomandărilor, obiecțiilor și amendamentelor; textul proiectului de lege înainte de votarea în a doua lectură; analiza impactului de reglementare. La fel, nu a fost respectat termenul pentru prezentarea recomandărilor părților interesate în cazul unui proiect de lege, acesta fiind mai mic de 10 zile lucrătoare. În cazul a 13 proiecte de legi a fost restricționat dreptul deputaților, comisiilor permanente și fracțiunilor parlamentare de depunere a amendamentelor în termenul de 10 zile de la data aprobării proiectului în primă lectură sau în termenul de 30 de zile după primirea proiectului.

Proiectele de lege nr. 300 și 301 din 14.07.2022, al căror autor este Guvernul, au fost examinate și votate, în două lecturi, în cel mai scurt termen – 14 zile calendaristice, iar proiectul nr. 312 din 02.11.2021, înaintat de către deputații PAS, a fost supus dezbaterii și votării, în prima lectură, în cel mai lung termen – în 268 de zile.

La începutul ședinței din 28 iulie și-au înregistrat prezența 85 de deputați și respectiv, 29 iulie – 84 de deputați. La procedura de vot au luat parte (prin exprimarea opțiunilor Pentru, Contra, Nu a votat), pentru diferite proiecte, între 52 și 85 de deputați.

Prima zi a ședinței plenare a durat circa 8 ore, cu două ore de pauză și cea de-a doua – circa 4 ore, cu o oră jumătate de pauză. Cea mai lungă dezbatere a fost la prezentarea proiectului noului Cod electoral al Republicii Moldova – circa o oră și jumătate, iar cele mai scurte debateri au fost asupra proiectelor de lege nr. 301, nr. 264, nr. 298, nr. 241, nr. 293, nr. 251 și nr. 108 care au durat între 1 și 3 minute.

Potrivit Regulamentului Legislativului, Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an. Sesiunea de primăvară începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iulie.

*Amintim că, Asociația Promo-LEX a lansat campania #101. **Parlamentul lucrează pentru tine?!** prin care își propune să realizeze un șir de activități de monitorizare și informare despre activitatea Legislativului. O primă activitate publică realizată este cea de monitorizare și comunicare periodică despre modul de organizare și desfășurare a ședințelor plenare ale Parlamentului.*

În perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare Asociația Promo-LEX

GSM: 079454344; presa@promolex.md

**Asociația Promo-LEX:
Eforturile de îmbunătățire a
proiectului noului Cod
electoral trebuie continuate
pentru lectura a II-a**

Proiectul noului Cod electoral a fost, astăzi, dezbătut și votat, în prima lectură, de către plenul Parlamentului. Asociația Promo-LEX salută angajamentul autorităților de îmbunătățire a cadrului legislativ electoral și conexe în conformitate cu bunele practici internaționale, dar precizează că, mai sunt unele aspecte care urmează a fi îmbunătățite în proiectul noului Cod Electoral.

În acest sens, Promo-LEX a expediat Legislativului circa [70 de recomandări](#) pentru a fi examinate pe platforma parlamentară. O primă rundă de audieri publice a fost organizată la 26 iulie curent de către Comisia juridică, numiri și imunități.

Promo-LEX a atras atenția Legislativului asupra [unor aspecte](#) precum:

- necesitatea clarificării situațiilor în care alegerile ar putea fi organizate în două zile;
- reglementarea în Codul electoral a alegerilor desfășurate pentru autoritățile UTAG;
- revizuirea dreptului de confirmare sau infirmare a legalității alegerilor locale acordat consiliilor electorale de circumscripție;
- perfecționarea mecanismului de numire a membrilor Comisiei Electorale Centrale (CEC) astfel încât să fie asigurată independența instituției de factorul politic;
- necesitatea consolidării rolului observatorilor;
- detalierea prevederilor privind supravegherea și controlul finanțelor partidelor politice și a campaniilor electorale;
- constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană și pentru cei de peste hotare etc.

De asemenea, Promo-LEX a prezentat recomandări punctuale pentru îmbunătățirea procedurilor judiciare, organizarea referendumurilor, alegerilor parlamentare prin reducerea pragului electoral și a celor locale prin organizarea

alegerilor într-o zi prestabilită.

Reamintim că, pe parcursul anilor 2021-2022, Asociația Promo-LEX a susținut activitatea CEC în procesul de elaborare a proiectului noului Cod electoral. La etapa consultărilor publice organizate pe platforma CEC au fost colectate și analizate 419 recomandări, dintre care 278 (66%) au fost prezentate de Promo-LEX, iar circa 55% dintre acestea au fost parțial sau integral acceptate. Recomandările au fost elaborate în baza experienței obținută în cadrul celor 23 de misiuni de observare a alegerilor naționale organizate în cei peste 13 ani de activitate în domeniu.

Asociația Promo-LEX este deschisă pentru a contribui în continuare la îmbunătățirea legislației electorale și pledează pentru adoptarea acesteia de o manieră transparentă și incluzivă. Totodată, subliniază importanța atingerii unui consens larg în Parlament și societate cu privire la modificările fundamentale din noul Cod electoral.

Activitatea Asociației Promo-LEX orientată spre îmbunătățirea Codului electoral și a legislației conexe are loc în cadrul proiectului „Advocacy pentru un nou Cod electoral în Moldova”, implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene și al Organizației Internaționale a Francofoniei, dar și a Programului “Democrație, Transparență, Responsabilitate”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare, Asociația Promo-LEX

Tel: 079454344; presa@promolex.md

CtEDO confirmă existența problemelor sistemice grave din justiția penală

La 22 martie 2022, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a pronunțat hotărârea sa în cazul [Cosovan v. Moldova](#), prin care a recunoscut violarea Articolelor 3 și 5 din Convenție de către Republica Moldova, fapt care indica asupra existenței în continuare a problemelor sistemice. Cazul reclamantului Serghei Cosovan, prin gravitatea sa, a scos în evidență două din cele mai grave probleme: *utilizarea nejustificată a arestului preventiv și calitatea asistenței medicale din penitenciare, care pune în pericol sănătatea și viața deținuților*. Pe acest caz, a fost admisă de către Curte intervenția [European Prison Litigation Network](#) în calitate de terță parte pe dosar, care a prezentat argumentele sale privind necesitatea echivalării îngrijirilor medicale acordate

deținuților cu cele disponibile în sistemul public de sănătate.

Plângerea reclamantului adresată Curții

Cauza se referă la reținerea și arestarea nejustificată a reclamantului[1] în baza unei acuzații de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 335 Cod Penal (abuz în serviciu) și art. 190 Cod Penal (escrocherie). Astăzi, nu există o sentință definitivă și irevocabilă care să constate vinovăția lui Cosovan Serghei în cele încriminate.

La 29 septembrie 2017, Judecătoria Chișinău a admis demersul procurorului și a dispus aplicarea arestului reclamantului pentru 30 de zile în Penitenciarul nr.13. La 16 octombrie 2017, Curtea de Apel Chișinău, a menținut încheierea de arest. Odată cu plasarea reclamantului în arest în Penitenciarul nr.13, iar ulterior în Penitenciarul nr.16-Pruncul (cu statut de spital), în lipsa unor îngrijiri medicale adecvate în detenție starea de sănătate a reclamantului s-a înrăutățit considerabil. După o perioadă de detenție, reclamantului i s-a stabilit diagnoza ciroză hepatică deja în faza terminală, însoțita de o serie de complicații extrem de serioase (*indicatorul de supraviețuire – [Child-Pungh C^{\[1\]}](#)*). În pofida nenumăratelor cereri, apeluri ale organizațiilor internaționale [Organizația Mondială Împotriva Torturii \(OMCT\)](#), [Amnesty International](#), [Avocatului Poporului](#), [sesizarea de urgență a Curții Europene](#), dar și a probelor documentare care dovedeau starea gravă în care se afla reclamantul, arestul reclamantului era prelungit în nenumărate rânduri. Instanțele invocând anumite riscuri în abstract, s-au bazat în esență pe aceleași motive, utilizând unele formule copy/paste din actele judiciare precedente.

După recuzarea de către procuror a judecătorului pe caz care a aplicat și a prelungit arestul, la 24 aprilie 2018 Judecătorul care a preluat dosarul dispune modificarea măsurii arestul preventiv în arest la domiciliu, invocându-se motive

de sănătate. La ieșirea din Spitalul-Penitenciar nr.16, [reclamantul este reținut de către colaboratorii Direcției de Poliție a mun. Chișinău](#) în baza unui proces-verbal de reținere în care se invocă un nou capăt de acuzare și îl plasează în Izolatorul de Detenție Provizorie de pe strada Tighina 6, ignorând încheierea de plasare în arest la domiciliu. Ulterior, în timp ce exista deja o măsură aplicată în privința reclamantului- arestul la domiciliu, se aplică în paralel o altă măsură – arestul preventiv, care este succesiv prelungit și menținut de completul de judecători de la Curtea de Apel Chișinău.

Abia la 18 noiembrie 2019, în stare extrem de gravă, după ce a fost emisă sentința de condamnare (care a fost ulterior casată de Curtea Supremă de Justiție), instanța dispune eliberarea reclamantului în legătură cu boala gravă care împiedică executarea sentinței în temeiul art.95 CP.

Deoarece starea de sănătate în detenție s-a agravat iremediabil, la 25 martie 2021, [reclamantul a decedat](#) în spitalul Sfânta Treime din mun. Chișinău.

În cererea sa de la Curte, reclamantul a invocat încălcarea dreptului garantat de Articolul 5 al Convenției prin aplicarea nejustificată și succesivă a arestului; Articolul 2 al Convenției prin omisiunea statului de a-i proteja viața prin imposibilitatea de a recurge la un transplant de ficat aflându-se în detenție; Articolul 3 al Convenției prin neacordarea în timpul detenției a asistenței medicale și a tratamentului complex adecvat maladiei de care suferea.

Concluziile Curții Europene pentru Drepturile Omului

ARTICOLUL 3 – autoritățile naționale nu și-au îndeplinit obligația pozitivă de a preveni suferința reclamantului care a depășit nivelul inevitabil de suferință inerent unei detenții.

[Curtea a scos în evidență următoarele probleme sistемice:](#)

1. Cu referire la calitatea asistenței medicale: În ceea ce privește calitatea îngrijirilor și asistenței medicale acordate în detenție, Curtea reține mai întâi că spitalul Penitenciar nr.16, în care reclamantul a primit o parte semnificativă a tratamentului medical, nu a fost acreditat oficial de către autoritățile ca instituție medicală. Curtea consideră, totuși, că dincolo de acreditarea formală, important este dacă, în practică, instituția a fost capabilă să ofere îngrijiri medicale cerute de starea pacienților săi. Astfel:

- Curtea a constatat că anumite proceduri medicale au fost prescrise, însă nu au fost pe deplin urmate (în special, numărul și periodicitatea tratamentelor prescrise în decizia comisiei medicale din 27 martie 2018). Pentru a justifica nerespectarea schemelor de tratament, Guvernul a adus în fața Curii argumentul, precum că: medicii din penitenciar trebuie să reacționeze la orice modificare a stării de sănătate a reclamantului, mărinđ sau micșorând doza și tratamentul cu medicamente. Curtea însă, susține că nu ar avea niciun motiv să se îndoiască de realitatea unei astfel de nevoi de a reacționa la schimbările în starea de sănătate a reclamantului. Cu toate acestea, nu este clar cum medicii de la spitalul Penitenciar nr. 16, ar putea să facă o asemenea evaluare și să modifice schema de tratament acordat reclamantului, având în vedere absența unui medic hepatolog în această instituție.
- Vizita la un hepatolog, întârziată cu aproape patru săptămâni.

2. Cu referire la principiul echivalenței tratamentului medical în penitenciare cu cel din afara sistemului: Curtea consideră că, în cazul în care un anumit tratament medical este disponibil în afara penitenciarului, tratamentul medical cerut de starea unui deținut nu trebuie refuzat sau efectuat doar parțial, din motivul că nu ar exista un astfel de

tratament (sau medic specialist) în penitenciar sau să se invoce deficitul de resurse. În legătură cu aceasta, Curtea a constatat următoarele:

- Medicii au prescris supravegherea reclamantului de către un hepatolog începând cu 2 martie 2018. ANP a informat avocații reclamantului că acesta a fost consultat de un hepatolog de cinci ori pe parcursul întregului an 2018.
- Prescripția medicală făcută la 13 iunie 2018, de a transfera reclamantul într-o unitate subordonată Ministerului Sănătății, a fost executată abia în iunie 2019. Întrucât această prescripție a fost făcută de cea mai înaltă autoritate medicală din cadrul ANP, care era evident conștientă de tipurile de tratament disponibile în penitenciar, putem concluziona că, cel puțin la acea dată, reclamantului nu i se acorda tratament medical cerut de starea sa.
- Reclamantul nu a avut încredere în medicii penitenciarului, refuzând să efectueze unele analize și solicitând ca acestea să fie efectuate de instituții medicale acreditate. Mai mult, Curtea constată că administrația penitenciarului trebuia să organizeze transportul și paza fiecărui deținut tratat în spitalele publice, ceea ce creează complicații logistice și posibil financiare.
- Curtea constată absența independenței medicilor penitenciarului. Curtea susține că, potrivit Guvernului, serviciile medicale deținuților sunt furnizate în bază de contract (ceea ce rezultă din faptul că deținuții nu sunt acoperiți de sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală (OAM)). Acest fapt implică din nou costuri suplimentare pentru penitenciar (Curtea făcând referință la dovada achitării de către ANP a asistenței medicale într-un spital public). Astfel, Administrația penitenciarului a avut motive să limiteze accesul la tratamentul medical oferit deținuților în afara penitenciarului, iar această situație ar putea crea un

conflict de interese pentru medicii penitenciarului, ceea ce nu ar trebui să existe. În acest sens, Curtea invocă faptul că Comitetul Împotriva Torturii a îndemnat Guvernul Republicii Moldova să transfere responsabilitatea pentru serviciul medical din sistemul penitenciar către Ministerul Sănătății. În plus, Consiliul național împotriva torturii a remarcat în mod expres absența independenței medicilor penitenciarului față de administrația penitenciarului ca fiind o problemă.

3. Incompatibilitatea prelungirii succesive a arestului cu starea reclamantului și a tratamentului diferențiat între persoanele arestate preventiv și cele condamnate privind eliberarea pe motiv de boală gravă.

- Curtea reține că, potrivit Ordinului nr.331, motivul incompatibilității stării medicale a unei persoane cu detenția este pericolul pentru viața acesteia sau incapacitatea acesteia de a desfășura activități zilnice în timpul detenției. În acest sens, Curtea constată că, în pofida faptului că o instanță națională a recunoscut că boala reclamantului se afla în stadiul terminal, prezentând un pericol pentru viața sa, acesta a mai fost ținut în detenție pentru încă 17 luni.
- Curtea, în sensul articolului 3 și în împrejurările cauzei lui Serghei Cosovan, nu vede nicio justificare pentru a distinge între o persoană condamnată printr-o hotărâre definitivă și una arestată preventiv, atunci când este vorba de suferința cauzată de detenția incompatibilă cu starea medicală a persoanei respective. Nici instanțele naționale, nici Guvernul în observațiile lor, nu au oferit vreo explicație satisfăcătoare pentru o astfel de diferență de tratament. De fapt, o astfel de diferență poate fi discriminatorie (Curtea a făcut trimitere la decizia Consiliului Pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității

(CPEDAE)).

Amintim că anume în caz lui Serghei Cosovan, pentru prima dată s-a ridicat problema discriminării pe criteriul statutului procesual a deținuților. La [10 octombrie 2018, Consiliul Pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării \(CPEDAE\)](#), a constatat că există o diferență de tratament între persoanele arestate preventiv și persoanele condamnate în partea ce ține de posibilitatea de a beneficia de măsurile de protecție aplicabile persoanelor condamnate care suferă de boli grave.

ARTICOLUL 5.3 – motivele invocate de instanțele naționale pentru detenție reclamantului, nu au fost suficient întemeiate pe dovezile din dosar, iar prelungirea detenției nu a fost convingător demonstrată.

- Curtea a constatat că instanțele naționale nu au indicat în baza căror probe și-au întemeiat concluziile lor cu privire la gravitatea riscurilor invocate pentru detenția reclamantului.
- Curtea reține că, prin demararea unor investigații penale separate asupra diferitelor episoade ale aceleiași infracțiuni încriminate, procuratura a reușit să eludeze încheierea judecătorească prin care a fost înlocuit arestul preventiv cu cel la domiciliu. Curtea consideră că divizarea artificială a unei cauze penale în mai multe cauze penale separate în vederea obținerii de avantaje procedurale inechitabile sau pentru a eluda dispozițiile legale imperative este incompatibilă cu articolul 5 din Convenție.

Prejudicii dispuse de a fi încasate

Curtea a dispus ca Guvernul Republicii Moldova să achite reclamantului suma de 10 000 Euro, în calitate de prejudiciu moral și suma de 5000 Euro, în calitate de costuri și cheltuieli de reprezentare și asistență juridică în fața CtEDO.

[1] Omul de afaceri, fondatorul pieții „Curcubeu”.

Pentru mai multe informații, contactați:

Nicoleta Hriplivîi, Avocată, Asociația Promo-LEX

GSM: 069279133;

E-mail: nicoleta.hriplivii@promolex.md